

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

***Анотація.** Досліджено основні напрямки інвестиційної політики та оцінки діяльності сільського господарства України, визначено потенціальні напрямки розвитку. Розглянуто сутність та особливості інвестицій. Визначено основні характеристики інвестиційного розвитку аграрно-промислового комплексу*

***Ключові слова:** аграрно-промисловий комплекс, важливий сектор, виробничі фонди, товарообіг, інвестиційна діяльність, джерела фінансування, державна інвестиційна підтримка, ефективність функціонування*

Постановка проблеми. Сучасний аграрно-промисловий комплекс є важливим сектором економіки України. У ньому зосереджена майже третина основних виробничих фондів, працює четверта частина населення, зайнятого у народному господарстві, виробляється понад 20% валового суспільного продукту та третина національного доходу, формується 70 % роздрібного товарообігу [2].

Аналіз останніх досліджень. Вагомий внесок в економічну теорію засад інвестиційної діяльності, оцінки економічної, оцінки ефективності інвестицій та інвестиційної привабливості зробили вітчизняні науковці: В.Ф. Бесєдін, І.О. Бланк, В.І. Благодатний, В.Г. Блохіна, П.І. Гайдуцький, С.О. Гуткевич, О.І. Гутуров, М.Д. Денисенко, М.І. Долішній, І.О. Іващук, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська, О. В. Кущина, Т.В. Майорова, А.А. Пересада, П.Т. Саблук, В.Г. Федоренко та багато інших. Але значна частина питань, пов'язаних із дослідженнями суті, структури, інвестиційної діяльності ще залишається не розкритою.

Виклад основного матеріалу. Припинення інвестиційної діяльності в сільське господарство України на початку дев'яностих років минулого століття призвело до катастрофічного зменшення обсягів його основних засобів. Так, частка аграрного сектора в основних засобах народного господарства України зменшилася з 23,3% у 1995 р. до 13,3%, у 2006 р. до 4,5%, у 2008 році, а на кінець 2010 року питома вага вартості основних засобів сільського

господарства зменшилась до 3%. В структурі основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення на кінець 2010 року будівлі, споруди і передавальні пристрої становили 43%, машини і обладнання 36,1%, транспортні засоби 8,6%[3]. Аналізуючи стан матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств у частині основних засобів, можна сказати про високий рівень руйнації виробничих приміщень і споруд, машин та обладнання, транспортних засобів, скорочення поголів'я основного стада. Все це свідчить про необхідність капітальних вкладень для її оновлення і реконструкції. Загальний обсяг інвестиційних вкладень зростав до 2008 році. У 2009 році він зменшився більш ніж удвічі. Але починаючи з 2010 року спостерігається зростання інвестицій в основний капітал економіки в цілому, і сільського господарства[3].

За рахунок усіх джерел фінансування в 2010 р. у сільському господарстві України освоєно 12,1 млрд грн інвестицій, що на 16 % більше порівняно з попереднім роком. Власні кошти товаровиробників у структурі інвестицій в основний капітал сільського господарства займають 66 %, кредити – 23, прямі іноземні інвестиції – 3, кошти державного бюджету – 2%, інші джерела – 6 %. За попередніми даними, інвестиції в основний капітал сільського господарства у 2011 р. склали понад 17 млрд гривень.

Процес покращення інвестиційного клімату та нарощування інвестицій стримує ряд чинників, найважливішими серед яких є: непослідовна і недосконала інвестиційна політика держави в аграрній сфері, в якій переважають принципи залишкового виділення бюджетних коштів; недосконалі механізми та схеми їх використання; нерозвиненість інноваційної інфраструктури, надмірний знос і відсутність умов не лише розширеного, а й простого відтворення основних засобів; несприятливі умови для розвитку малого бізнесу на селі; низька ліквідність інвестицій; невирішеність проблеми іпотеки; недостатнє фінансування заходів щодо розвитку шляхової мережі на селі; недосконалий механізм економічних відносин між галузями, що

призводить до низької рентабельності капіталу та недостатньої інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки.

Низький рівень прибутковості капіталу сільськогосподарських підприємств і власників землі стримує їх інвестиційну діяльність. Високі трансакційні витрати і монополізм посередників на ринках сільськогосподарської продукції та інвестиційних ресурсів не дозволяють формувати достатні власні джерела для розвитку матеріально-технічної бази сільського господарства й забезпечувати її розширене відтворення.

Скорочення робочих місць у сільській місцевості та витрат на формування людського капіталу посилює процеси диференціації рівнів розвитку окремих сільських територій, частина яких занепадає. Недостатньою є пряма державна інвестиційна підтримка сільського господарства, оскільки лише 3-4% загального обсягу інвестицій у галузі становлять кошти державного бюджету, тоді як тут виробляється 8-9% валового внутрішнього продукту України. Довготривале недофінансування призвело до деградації матеріально-технічної бази багатьох підприємств.

Проблема інвестиційного забезпечення розвитку галузі є найбільш гострою у малих і середніх сільськогосподарських підприємствах, а також у особистих селянських господарствах.

Досягнення позитивних зрушень у цьому напрямі найбільшою мірою залежить від використання місцевих можливостей інвестиційного забезпечення. Однак такі можливості в більшості регіонів і територій обмежені. Тому проблема інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства і села є масштабною, її вирішення має національне значення і потребує консолідації зусиль усіх ланок і сфер виробництва, соціуму, органів державної влади та управління економікою.

Підвищення інвестиційної привабливості виробництва продукції сільського господарства можливе за умови використання як зовнішніх, так і внутрішніх резервів. Проте низький рівень привабливості галузей аграрного сектора для інвесторів не дає можливості в повному обсязі використовувати

фактори зовнішнього середовища. Основна увага при пошуку шляхів підвищення інвестиційної привабливості галузей сільського господарства, повинна зосереджуватися на внутрішніх резервах вдосконалення системи ведення сільського господарства, яка сприяла б зростанню обсягів виробництва, а з тим зниженню собівартості та підвищенню рентабельності окремих видів продукції.

Висновки. Припинення кризових явищ у сільському господарстві України та подальший прогрес у його розвитку можливий тільки за умови оновлення матеріально-технічної бази, підвищення рівня механізації та електрифікації виробництва, введення в дію нових і реконструкції існуючих виробничих потужностей на основі залучення інвестицій. Природним є те, що наявні в галузі технології, обладнання, сільськогосподарська техніка значно обмежують можливості поліпшення фінансово-виробничих показників сільськогосподарських підприємств. Саме тому налагодження стабільного інвестиційного процесу набуває важливого значення, тому що нестача фінансових ресурсів є основною проблемою реформування сільського господарства в цілому і галузі рослинництва насамперед (зокрема ринку ячменю). Необхідно залучати інвестиції для оновлення, переоснащення та підвищення на цій основі ефективності функціонування сільського господарства.

Література:

1. Гаврилюк О. М. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О. М. Гаврилюк // Фінанси України. – 2010. – №3. – С. 79-93.
2. Ривак О. С. Інвестиційна діяльність в агропромисловому комплексі України / О. С. Ривак // Економіка АПК. – 2008. – №1. – С. 76-84.
3. Сільське господарство України за 2009 рік : [стат. збірник] / за ред. Ю. М. Остапчука]. – К., 2010. – С. 369.

4. Піддубна, Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління [Текст] / Л.І. Піддубна. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 368 с. Укр. мова ISBN 978-966-392-141-9

5. Воронкова, А.Э. Стратегическое управление конкурентоспособным потенциалом предприятия: диагностика и организация [Текст] / Воронкова А.Э. – 2-е изд., стереотип. – Луганск : Изд-во Восточноукр. Нац. ун-та им. В.Даля, 2004. – 320с.

***Аннотация.** Исследованы основные направления инвестиционной политики и оценки деятельности сельского хозяйства Украины, определены потенциальные направления развития. Рассмотрена сущность и особенность инвестиций. Определены основные характеристики инвестиционного развития агропромышленного комплекса.*

***Ключевые слова:** аграрно-промышленный комплекс, важный сектор, производственные фонды, товарооборот, инвестиционная деятельность, источника финансирования, государственная инвестиционная поддержка, эффективность функционирования*

***Summary.** The basic directions of investment policy and evaluation of agriculture in Ukraine are researched; the potential areas for development are identified. The essence and characteristic of investments are considered. The main characteristics of investment development of agriculture are defined. A focus on internal reserves for improving of farming is proposed. That would help to increase productiveness and reduce costs for profitability of some kinds of products. Identified the need to attract investment for upgrade, renovate and improve the basis of agricultural farming for the increasing of its efficiency.*

***Keywords:** agro-industrial complex, an important sector, production assets, commodity turnover, investment, source of funding, government investment support, efficiency of operation.*

УДК: 631.162

Терновський В.О., к.е.н.,
Таврійський державний агротехнологічний університет

РОЛЬ ДАВАЛЬНИЦЬКИХ ОПЕРАЦІЙ У РОЗВИТКУ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.

***Анотація.** У статті розглянуто основні поняття давальницьких операцій. Проведено порівняння понять видів давальницьких операцій. Визначенню основні причини використання давальницької схеми переробними підприємствами. Досліджено наслідки роботи за давальницькою схемою на переробні підприємства. Роль давальницьких операцій на розвиток переробних підприємств визнано як позитивну.*

***Ключові слова:** давальницька операція, переробне підприємство, оборотні засоби, сировина, ринок збуту, соціальні фактори.*